

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr.63
darbam augstumā**

1.VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

Par instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vainīgās personas atbilstoši LR likumdošanai, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplināras, materiālas, administratīvas vai kriminālatbildības.

1.1 Darbus augstumā atļauts veikt personām:

- no 18 gadu vecuma, kuras ir instruētas darba drošībā, elektrodrošībā un ugunsdrošībā;
- kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
- kuras ir apmācītas pirmās palīdzības sniegšanā.

1.2 Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- darbs augstumā (nokrišanas risks);
- paslīdēšana, pakrišana, pakļupšana;
- caurkrišanas risks;
- nepietiekošs apgaismojums;
- darbs āra apstākļos (temperatūra, vējš, pazemināta temperatūra),
- priekšmetu krišana, uzkrišana;
- ar izmantojamo darba aprīkojumu saistīti riski.

1.3 Izmantojamie kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi ir :

- pret kritiena drošības sistēmas, margas un drošības norobežojumi, sieti;
- darba apģērbs, cimdi, aizsargapavi; aizsargķivere;
- drošības siksnas(siksnu sistēma) vai josta.

1.4 Prasības ugunsdrošībai:

- darbus ar atklātu uguni atļauts veikt tikai pēc norīkojuma – atļaujas saņemšanas un tajā noteikto drošības prasību izpildes.

1.5 Prasības elektrodrošībai:

- elektrisko vadu un elektroietaišu tuvumā strādāt tikai tad, kad ir atslēgts spriegums vai arī tiek uzstādīta droša to izolācija, un ir izslēgta pieskaršanās iespēja strāvu vadošām daļām.

1.6 Darba higiēnas prasības:

- ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;
- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot;
- strādāt cimdus; lietot roku aizsarg ziedes, ja tas nepieciešams.

1.7 Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.8 Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU UZSĀKOT

2.1 Pirms darba sākšanas iepazīties ar veicamā darba īpatnībām, apjomu. Jebkuru nesekmīgu gadījumā par veicamā darba drošiem izpildes paņēmieniem griezties pie darbu vadītāja.

2.2 Uzvilkt darba apģērbus, rūpīgi to sakārtot, aizpogāt lai nebūtu brīvi plandošas, karājošās apģērba detaļas. Tas nedrīkst ierobežot kustības. Pārbaudīt individuālos aizsardzības līdzekļus. Uzvilkt drošības siksnas (jostu) – izpildiet attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.

2.3 Pārbaudīt savus darba rīkus un citus darbam vajadzīgos piederumus, elektroinstrumentus u.c., pārlicināties, vai tie nav bojāti.

2.4 Pārliedzināties par nesošo konstrukciju, iežogojumu, trapu, margu u.c. stabilitāti un tehnisko stāvokli.

2.5 Aizliegts uzsākt darbu:

- lietus, sniega krišanas laikā, negaisā, miglā, atkalā;
- ja vēja ātrums pārsniedz 10 m/s;
- pie nepietiekoša dabīgā vai mākslīga apgaismojuma.

2.6 Neuzsākt darbu ja ir slikta pašsajūta, reibonis vai ir bojāti darba rīki, aizsardzības līdzekļi, nožogojumi, trapi u.c., kā arī ja ir šaubas par drošu darbu veikšanu un ziņot par to tiešajam darbu vadītājam. Līdz bojājumu novēršanai turpināt darbu kategoriski aizliegts.

3.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

3.1 Strādājot augstumā esiet īpaši uzmanīgs. Dariet tikai to darbu, kurš Jums uzdots un ietilpst Jūsu pienākumos.

3.2 Aizliegts strādāt augstumā bez aizsargapaviem ar neslīdošu zoli un aizsargķiveres. Papildus individuālās aizsardzības līdzekļus(drošības jostu, aizsargbrilles u.c.) lietot atbilstoši darba vietas izvietojumam un citu augstumā veicamo darba operāciju specifikai.

3.3 Aizliegts strādāt augstumā bez drošības siksnām/jostas ja darba vieta(klājs u.tml.) nav norobežota ar drošām margām. Izmantojot drošības siksnas/jostas iepazīties un izpildīt attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.

3.4 Atkarībā no veicamā darba specifikas izmantot:

- **drošības siksnas** (ķermeni aptverošu siksnu sistēmu) – ja iespējams brīvs kritiens(augstkāpēju darbi, uz fermām, sijām, slīpiem jumtiem (slīpums lielāks par 20°) u.tml.). Šādos gadījumos:

- aizliegts strādāt, ja apakšā tuvāk par 2,5 m. ir jebkādi šķēršļi, uz kuriem var uzkrīst;
- visos gadījumos jāizvēlas pēc iespējas īsāks nodrošinājuma virves garums, bet jebkurā gadījumā tam jābūt par vismaz 1,5m. īsākam par attālumu no nostiprinājuma vietas līdz zemei, darba klājam, šķērslim,
- ja nodrošinājuma virvei ir amortizators (triecienu absorbētājs vai cita kritiena aiztures sistēma), izvēloties virves garumu tajā ievērtēt virves pagarinājumu amortizatora nostrādāšanas gadījumā. Šo pagarinājumu nosaka ražotājs.

- **drošības jostas** (ap vidukli liekamās) izmantot, ja strādājot augstumā nav jāpārvietojas un troses garums nav lielāks par 2. m. – tas ir, pie atvērumiem, celšanas iekārtu grozos un tamlīdzīgās vietās.

3.5 Pārvietoties uz darba vietām un no tām tikai pa speciāli tam paredzētām vietām – pārbaudītām kāpnēm, pārejas tiltiņiem, trapiem ar atbilstošām margām un nožogojumiem.

3.6 Ierīkojot, demontējot trapus, tiltiņus, uzstādot margas, aizsarg nožogojumus augstumā nostiprināties ar drošības jostu.

3.7 Izmantojot pārvietojamās, pieslienamās kāpnēs, iepazīties un izpildīt attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.

3.8 Ja piekļūšanas ceļu darba vietai un darba vietu nav iespējams aprīkot ar margām, ierīkot piemērotu pret kritiena sistēmu(trose, pie kuras pieāķē drošības jostas virvi pārvietošanās un darba laikā u.tml.).

3.9 Neiet, nestāvēt, nestrādāt tuvāk par 2 metriem pie vietām(atvērumi pārsegumos, horizontālo jumtu malas, starpstāvu pārsegumu malas u.tml.) kur ir iespējama nokrišana no augstuma un nav uzstādīti nožogojumi, margas. Strādājot tuvāk par 2 metriem no šīm vietām nostiprināties ar drošības jostu.

3.10 Pārvietoties pa jumtiem ar slīpumu kas lielāks par 20° , kā arī pa jumtiem, kuru slodze nav paredzēta strādājošo masai(no azbestcimenta plātnēm u.tml.), tikai pa nostiprinātām laipām (platums ne mazāks kā 30 cm) ar šķērsskokiem kāju atbalstam. Izpildot darbus uz (pārvietojoties pa) jumtiem ar slīpumu kas lielāks par 20° jālieto drošības josta. Izmantojot drošības jostas izpildīt konkrētajā instrukcijā noteiktās prasības. Uz horizontāliem jumtiem(slīpums mazāks par 20°) tuvāk par 2 m. no malas atļauts strādāt bez drošības jostām, ja ir uzstādīts atbilstošs nožogojums pa visu jumta perimetru.

3.11 Bez nostiprināšanās ar drošības jostu aizliegts izkāpt no paaugstinājuma līdzekļu groziem, platformām, darba klājiem, kāpt uz to margām.

3.12 Darba vietas augstumā, piekļūšanas ceļus tām turēt tīrus, nodrošināt lai piekļūšanas ceļos nebūtu šķēršļi. Ziemas laikā pirms pārvietoties pa tiem tos notīrīt no sniega, apledojuma un nokaisīt ar smiltīm.

3.13 Detaļu un instrumentu pārvešanai izmantot somu ar plecu siksnu vai instrumentu jostu.

3.14 Aizliegts pārvietot nesot ar rokām jebkādas priekšmetus, kuru pacelšanai uz augšu jālieto virve. Nepieļaut pacelšanas laikā paceļamo priekšmetu šūpošanos, aizķeršanos aiz konstrukcijām.

3.15 Aizliegts mest no augstuma uz zemi materiālus, instrumentus un būvgružus u.c. - jāizmanto virves, teknes u.c.

3.16 Darbam nepieciešamās detaļas un elementus pēc iespējas jāpadod sagatavota veidā. **Aizliegts** veikt sagatavošanas darbus (piegriešana, apgriešana u.c.) atrodoties augstumā.

3.17 Darbam augstuma paceltos un novietotos materiālus, instrumentus un priekšmetus nepieciešams nostiprināt, nodrošinot tos pret nokrišanu, nopūšanu ar vēju, noripošanu u.c.

3.18 Lai nepieļautu instrumentu nokrišanu, izmantot instrumentus noturošas palīgierīces.

3.19 Norobežot teritoriju zem darba vietām, kuras atrodas augstumā.

3.20 Specifiskus darbus (darbs ar pacēlājiem, darbs elektroinstrumentiem / tehnoloģiskajām iekārtām un tml.) uzsākt tikai pēc attiecīgas instruktāžas/apmācības saņemšanas un drošu darba paņēmieni apguves.

3.21 Darbus augstumā veikt vismaz divatā vai arī kādam jāatrodas redzamā (dzirdamā) attālumā.

4. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

4.1 avārija	jāpārtrauc darbs, jāizslēdz visas darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta;
4.2 sprādziens	ja paaugstinās degspējīgo vielu saturs darba vidē, darbs nekavējoties jāpārtrauc. Atsākt darbu drīkst tikai pēc tam, kad novērsts gāzu koncentrācijas paaugstināšanās cēlonis, atjaunota normāla gaisa vide;
4.3 ugunsgrēks	4.3.1. nepieciešamības gadījumā nekavējoties ziņot ugunsdzēsības dienestam (tālr. 112); 4.3.2. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm u.c.); 4.3.3. izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju.
4.4 nelaimes gadījums	4.4.1. ja iegūta trauma vai notikusi pēkšņa saslimšana, darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta; 4.4.2. ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, sniegt viņam pirmo palīdzību, pārtraukt darbu, paziņot par notikušo savam vadītājam (vai iestādes vadībai), nepieciešamības gadījumā izsaukt ātro palīdzību (tālr. 112 vai 113), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

4.5. Izdzirdot trauksmes signālu, kas saskaņā ar noteikto kārtību brīdina par ugunsgrēka izcelšanos vai citu bīstamu situāciju, pārtraukt darbu, izslēgt elektroietaisies un atstāt ēku pa tuvāko evakuācijas izeju

5.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

5.1 Pārbaudīt, sakārtot, notīrīt individuālos aizsardzības līdzekļus, darba apģērbus un novietot tos paredzētā vietā.

5.2 Sakārtot darba vietu, materiālus, darba rīkus novietot uzglabāšanas vietā.

5.3 Ja darba vietās augstumā palikuši materiāli, instrumenti un citi priekšmeti, nodrošinot tos pret nokrišanu, nopūšanu ar vēju, noripošanu u.c.

5.4 Ziņot darba devējam par darba laikā konstatētajiem bojājumiem, nepilnībām u.c.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis